

**ПРЕДИМСТВА И НЕДОСТАТЪЦИ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС
ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА СТУДЕНТИТЕ И ВЪЗМОЖНОСТИ
ЗА УСЪВЪРШЕНСТВАНЕТО МУ
(РЕЗУЛТАТИ ОТ АНКЕТНО ПРОУЧВАНЕ)**

Ас. д-р Галя Маринова Георгиева

Катедра „Счетоводна отчетност“, СА „Д. А. Ценов“ – Свищов

Резюме: В настоящата разработка са представени резултатите от направено анкетно проучване сред студентите от специалност „Счетоводство и контрол“ в Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов. То се проведе в рамките на научноизследователски проект „Предизвикателства пред новото счетоводно законодателство“ към Института за научни изследвания при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов. Насочено е към разкриване на проблемните моменти в учебния план на специалността, организацията на учебния процес, в начина на преподаване и излагане на учебното съдържание по счетоводните дисциплини, както и предпочитанията на студентите относно начина за представяне на изискванията на счетоводната нормативна уредба в процеса на обучение.

Ключови думи: счетоводна нормативна уредба; анкетно проучване; учебен процес.

**ADVANTAGES AND DISADVANTAGES OF THE TEACHING AND
LEARNING PROCESS IN THE EYES OF THE STUDENTS AND
OPPORTUNITIES FOR ITS IMPROVEMENT
(QUESTIONNAIRE SURVEY RESULTS)**

Assistant Professor Galya Marinova Georgieva, Phd

Department “Accounting”, "D. A. Tsenov" Academy of Economics - Svishtov

Abstract: The present development presents the results from the questionnaire survey amongst the students from the specialty „Accounting and control“ at the D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov. It was implemented within the research project „Challenges of the new accounting legislation" of the Research Institute at the D.A. Tsenov Academy of Economics, Svishtov. It aims at disclosing the problems in the curriculum of the specialty, organization of the teaching and learning process, in the method of teaching and presentation of study contents of the accounting disciplines, as well as the preferences of the students concerning the method of presentation of the accounting regulatory framework requirements within the teaching and learning process.

Descriptors: accounting regulatory framework; questionnaire survey; teaching and learning process.

Увод

Университетите и научните организации имат важна обществена роля, което поражда необходимост от управление на учебния процес. Тази потребност се потвърждава и от изразеното мнение, което споделяме, че „Академичните институции, особено висшите образователни институции като университетите, се възприемат като центрове на знания, където се извършват различни дейности за генериране, съхраняване и прилагане на знания.“¹ Знанията са ключов фактор и източник на редица предимства. Управлението на учебната дейност е сложен и динамичен процес. Постоянните промени в икономическата, социалната, политическата среда и т.н., както и изискванията на специалистите от практиката относно знанията,

---

¹ Гурова, Е., Зографова, Л., Йотовска, К. и др. Проучване на системи за управление на знанието в образованието. Системи за управление на обучението, 2013. // http://dse.fmi.uni-sofia.bg/INO-UNI/docs/deliverable_2_LMS_final.pdf

уменията и компетенциите, които трябва да притежават дипломираните студенти, за да се реализират успешно на пазара на труда, са предпоставка за стремеж към усъвършенстване и осъвременяване на учебните планове на специалностите във висшите училища. Наред с това смятаме, че при разработването им следва да се вземат под внимание мнението и предпочитанията на студентите. Начин за набиране на нужната информация са емпиричните изследвания. Те са „процес на набиране и анализиране на информация относно състоянието на определени факти от реалната действителност с оглед разрешаването на възникнал конкретен проблем.“² Един от методите на емпирично изследване е анонимното анкетиране. То е способ за събиране на информация „посредством специална анкетна карта, съдържаща определен брой въпроси, на които отговаря лицето, попаднало в извадката, т.е. осъществява се „разпитване“ в писмен вид.“³ Чрез него „може лесно, обективно и надеждно да се проучи мнението на ползвателите по дадена тема“⁴. Широко се използва при различни изследвания, тъй като е средство за обратна връзка.

Обхват и цел на проведеното анкетно проучване

Анкетното проучване се проведе през м. април 2016 г. сред студенти, трети и четвърти курс, от специалност „Счетоводство и контрол“. От подготвените и разпространени 120 броя анкетни карти, състоящи се от 15 въпроса, са попълнени 110 броя.

---

² **Георгиев, Никола.** Методика на емпиричните изследвания – социология. Свищов, 2014, с. 7.

³ Пак там, с. 34.

⁴ **Петрова, Моника.** Представяне на резултатите от анкетно проучване сред ползвателите по проект за мобилност: „Трансграничен мост за професионален и културен обмен“ след участието им в обучението по „Теория на диагностиката“. // http://tk.uni-sz.bg/files/S6A_al.pdf

Целта на проведеното анкетно проучване е да се изследват мненията и предпочитанията на студентите относно учебния процес. Насочено е към разкриване на проблемните моменти в учебния план на специалността, в начина на преподаване и излагане на учебното съдържание по счетоводните дисциплини, както и предпочитанията на студентите относно начина за представяне на изискванията на счетоводната нормативна уредба в процеса на обучение.

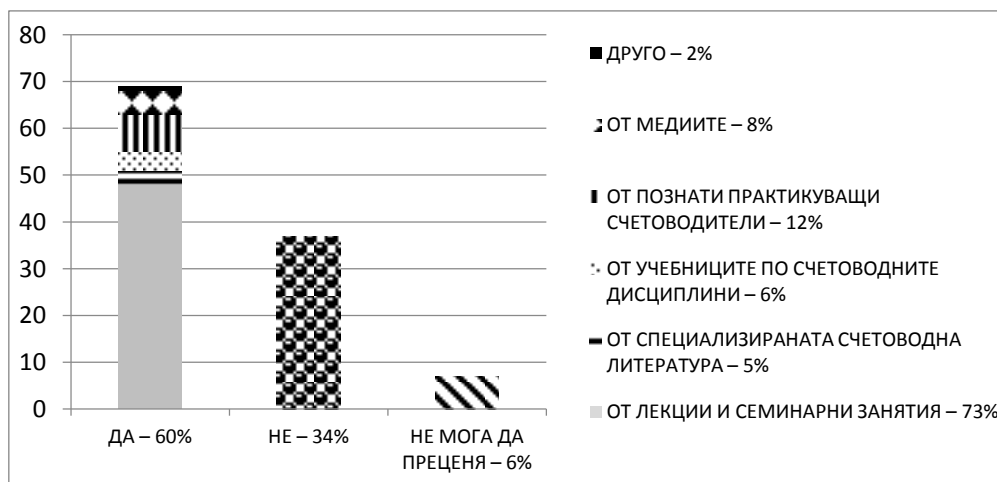
Резултатите от проучването могат да послужат за открояване и отстраняване на пропуските и съществуващите проблеми, доловени от студентите, вследствие на което да се предприемат мерки за усъвършенстването и осъвременяването им. Това е предпоставка както за по-голямото търсене на специалността на пазара, така и за по-успешна професионална реализация на дипломираните студенти.

Резултати от изследването

С първата група от въпроси, включени в анкетната карта, се цели да се добие представа за заинтересоваността на студентите от промените в счетоводната нормативна уредба и актуализирането на лекционните курсове.

От 01.01.2016 г. настъпиха промени в националното счетоводно законодателство, поради което въвежданите въпроси в анкетната карта са в тази насока. На въпроса „Запознати ли сте с промените в националното счетоводно законодателство в сила от 01.01.2016 г.“ 60% от анкетираните студенти отговарят положително, 34% – не са запознати, а 6% – не могат да преценят. Резултатите показват, че студентите се интересуват от промените в счетоводната нормативна уредба, което говори за тяхната заинтересованост и желание да се реализират като счетоводители.

С цел проучване на информационния източник за студентите относно настъпилите промени в счетоводната нормативна уредба в анкетната карта бе включен и допълващ въпрос – „От къде научихте за настъпилите промени?“. От всички студенти, чийто отговор на първия въпрос е положителен, 73% посочват, че за промените са научили от лекции и семинарни занятия, 12% – от познати практикуващи счетоводители, 8% – от медиите, 6% – от учебниците по счетоводни дисциплини, 5% – от специализираната счетоводна литература и 2% са посочили друго, без да се конкретизира какво е то. Сборът от процентите е повече от 100, защото някои от студентите са посочили повече от един източник на информация. Тези резултати свидетелстват, че преподавателите своевременно осъвременяват лекционните курсове по счетоводни дисциплини. Резултати са представени на Фигура 1.

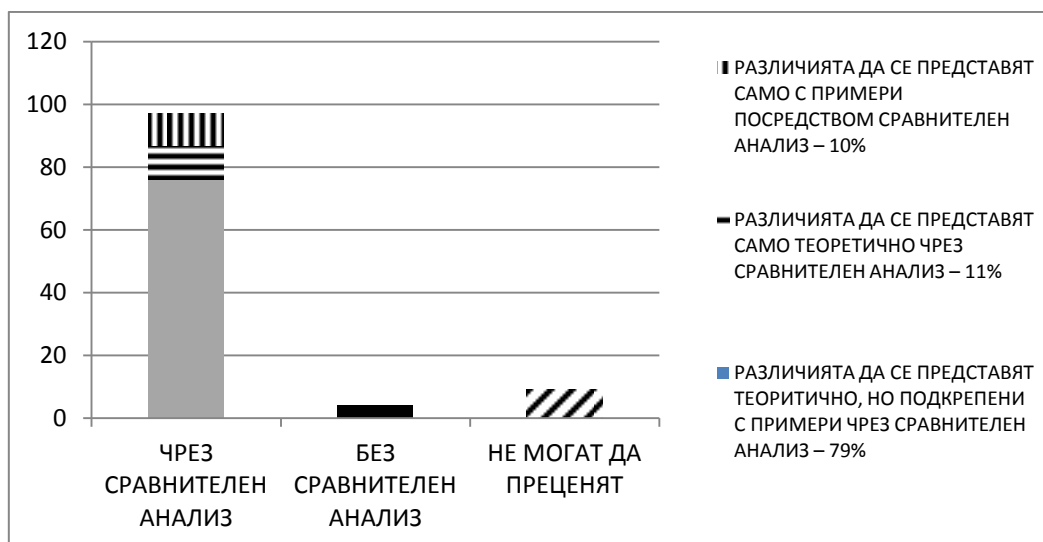
Фигура 1. Студенти, запознати с настъпилите промени в счетоводната нормативна уредба в сила от 01.01.2016 г. и техният информационен източник

Втората група от въпроси, включени в анкетната карта, са насочени към изследване предпочитанията на студентите за начина на представяне на изискванията на счетоводната нормативна уредба в учебниците,

лекционните курсове, учебните помагала и пособия, както и за средствата и методите, използвани при водене на лекционните курсове, и семинарните занятия по счетоводни дисциплини. Целта е да се открият предпочитанията на студентите в тези насоки, за да се отговори на техните изисквания, което ще доведе до осъвременяване на прилаганите начини, методи и средства в учебния процес.

Въпреки стремежа за уеднаквяване на изискванията, оповестени в националните и международните счетоводни стандарти, по един и същ проблем, все още са налице различия. Това провокира включването в анкетната карта на въпрос, чрез който да се проучат предпочитанията на студентите за начина, по който да се представят тези различия в учебната литература и в лекционните курсове. Вследствие на това да се осъвремени начина за представяне на тези проблеми с цел по-лесното им усвояване. Резултатите от проучването са категорични – 88% от всички анкетирани студенти предпочитат, съществуващите различия в изискванията на националните и международните счетоводни стандарти да се представят чрез сравнителен анализ. Така по-лесно се долавя общото и различното в изискванията по един и същ проблем. Едва 4% от всички анкетирани не приемат сравнителния анализ за удачен. Останалите 8% не могат да преценят необходимостта от прилагането му. От всички студенти, отговорилите положително, 79% предпочитат, сравнителният анализ да се прилага за теорията, но подкрепена с примери, 11% – различията да се представят само теоретично чрез този метод, а 10% – различията да се представят само чрез примери. Резултатите са основателни, за да се направи изводът, че е необходимо да се вземат предвид предпочитанията на студентите и да се актуализира начинът за представяне на различията в изискванията, заложен в счетоводната нормативна уредба, засягащи един и

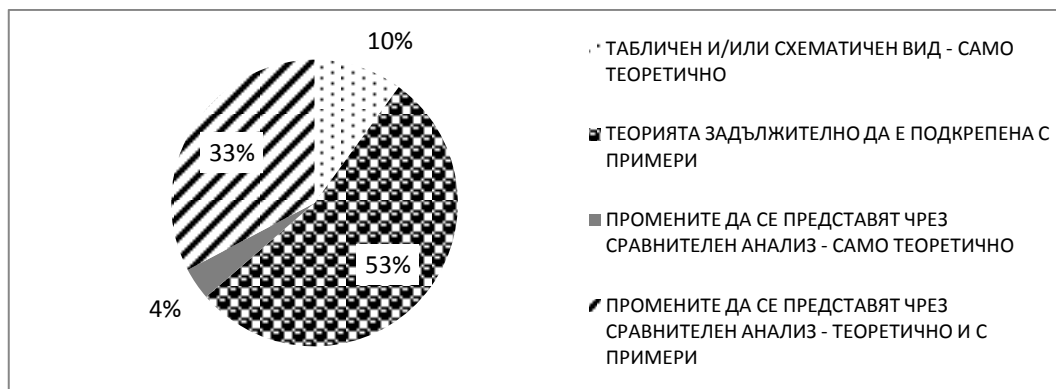
същ проблем. В бъдеще е необходимо, при такива ситуации да се прилага сравнителният анализ както при разясняване на теоретичната, така и на практическата част на проблема. Коментиранияте резултати са представени на Фигура 2.

Фигура 2. *Необходимост от прилагане на сравнителен анализ при представяне на различията в изискванията, оповестени в националните и международните счетоводни стандарти, по един и същ проблем*

Честите промени в счетоводната нормативна уредба са основание за включване в анкетната карта и на въпрос, чрез който да се изследват предпочитанията на студентите за начина на представянето им в учебната литература и лекционните курсове. Възможните отговори на въпроса са пет, от които четири конкретизирани, а последният – с възможност за допълване. От всичките анкетираните студенти 53% са посочили, че предпочитат, теорията задължително да е подкрепена с примери, а 33% – промените в счетоводната нормативна уредба да се представят чрез сравнителен анализ – теоретично и с примери. Само 10% от всички анкетираните студенти намират за уместно, изискванията в счетоводната нормативна уредба да се представят в учебната литература само теоретично в табличен и/или

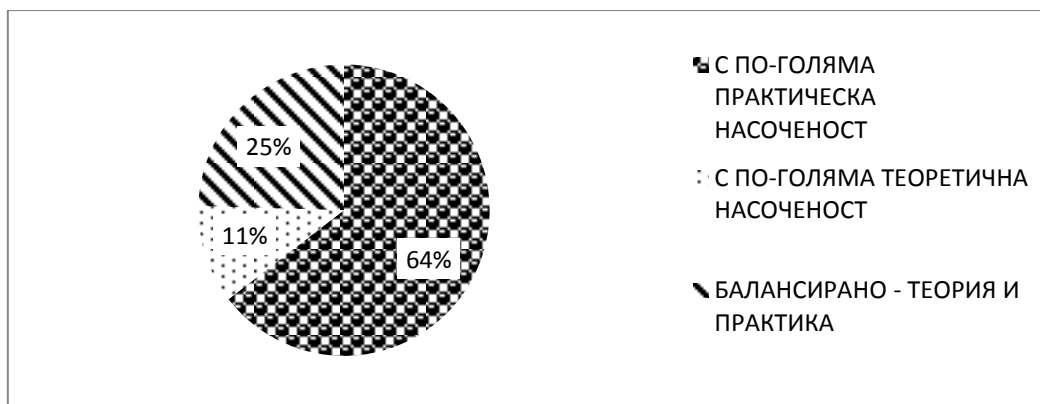
схематичен вид, а 4% – само теоретично чрез сравнителен анализ. Резултатите свидетелстват за желанието на студентите, теоретичните постановки в учебната литература и лекционните курсове задължително да са съпроводени с примери (вж. Фигура 3).

Фигура 3. Предпочитания на студентите за начина на представяне на изискванията на счетоводната нормативна уредба в учебната литература

Може да се направи заключението, че студентите дават предимство на практическата насоченост в учебното съдържание на счетоводните дисциплини. Този извод се потвърждава и от отговорите на конкретен такъв въпрос, включен в анкетната карта. По-голяма част от анкетиранияте (64%) намират за уместно, учебният материал, в литературата и лекционните курсове по счетоводни дисциплини, да е с по-голяма практическа насоченост, а 25% предпочитат да има балансираност между теория и практика. Едва 11% от студентите, искат учебният материал да е с по-голяма теоретична насоченост. Резултатите насочват към необходимостта да се помисли върху начини и възможности за увеличаване на практическата насоченост в учебните програми на счетоводните дисциплини. Коментиранияте резултати са онагледени на Фигура 4.

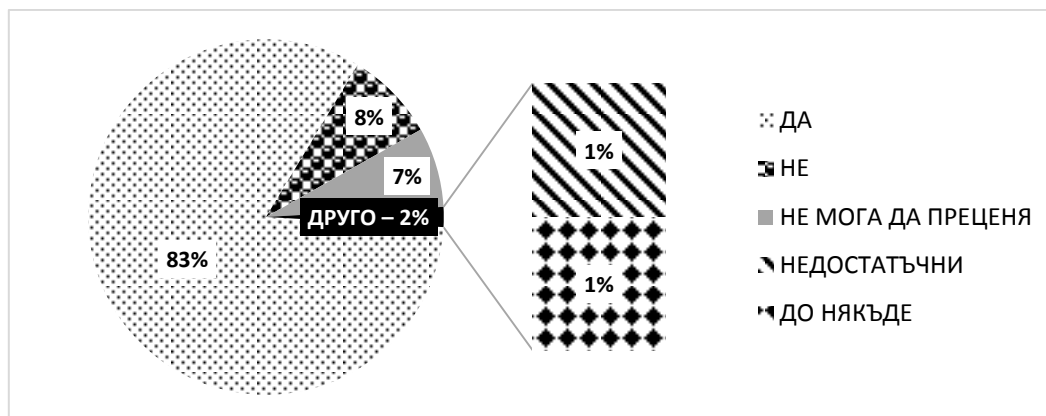

Фигура 4. Предпочитания на студентите относно насочеността на учебния материал по счетоводните дисциплини – теоретична или практическа

Предходните няколко въпроса бяха насочени към изследване предпочитанията на студентите относно начините за представяне на различията в изискванията на международните и националните счетоводни стандарти по един и същ проблем и за представяне на промените в счетоводната нормативна уредба в учебната литература и лекционните курсове, както и предпочитаната от студентите насоченост (практическа или теоретична) на учебното съдържание. Следващият въпрос от анкетната карта е насочен към изследване удовлетвореността на студентите от настоящия начин за представяне на учебния материал в учебните помагала и пособия по счетоводните дисциплини. Целта е да се провери в каква насока, ако е необходимо, следва да се направят промени. На въпроса: „Решените примерни задачи в учебните пособия и помагала улесняват ли Ви при подготовката и усвояването на знания по счетоводните дисциплини?“ – анкетираните като цяло отговарят положително. Значителна част (83%) от студентите отбелязват, че решените задачи в учебните пособия и помагала им помагат при усвояването на знанията по счетоводство. Едва 8% смятат, че този начин за представяне на учебния материал не ги улеснява при

усвояване на знанията, 7% – не могат да преценят полезността, а 2% посочват друг отговор – недостатъчни; до някъде (вж. Фигура 5). Може да се обобщи, че настоящата практика следва да се продължи, дори да се разрасне.

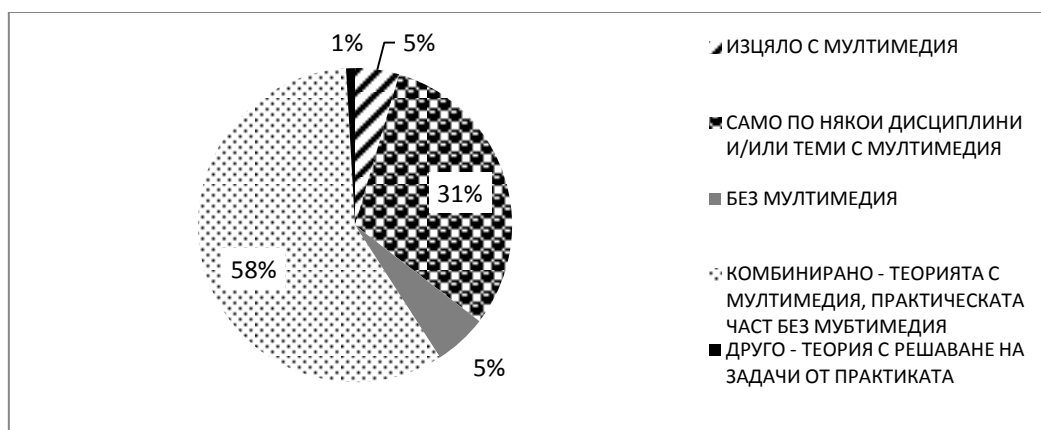

Фигура 5. *Удовлетвореност на студентите от включването на решени примерни задачи в учебните пособия и помагала по счетоводните дисциплини*

Наред с начините за излагане на учебния материал в литературата и лекционните курсове по счетоводни дисциплини от значение са и средствата за представянето му по време на лекции и семинарни занятия. През последните години се лансира използването на мултимедия при преподаването. За да се запознаем с мнението на студентите, дали е подходящо използването ѝ при преподаване на счетоводни дисциплини, в анкетната карта бяха включени два въпроса с такъв характер. Единият се отнася за използването на мултимедия при четене на лекции, а другия – в часовете за семинарни занятия по счетоводни дисциплини.

На въпроса „Как предпочитате да се водят лекционните курсове по счетоводните дисциплини?“ студентите отговарят по различен начин. Най-много (58%) приемат използването на мултимедия, но само за теоретичната част от лекционните курсове, не и за практическата част, а 31% намират за

удачно използването на мултимедия само за някои счетоводни дисциплини и/или теми. Едва 5% от всички анкетирани студенти предпочитат, учебният материал да се преподава изцяло с мултимедия, 5% – изцяло без мултимедия, а 1% са посочили друг отговор. Тези резултати са показателни, че при провеждане на лекции по част от счетоводните дисциплини не е удачно използването на мултимедия при преподаване на целия учебен материал. Предпочитанията са, темите с практическа насоченост да се представят без използване на мултимедия. Редно е да се вземе под внимание мнението на студентите. Резултатите са представени на Фигура 6.

Фигура 6. Мнение на студентите относно използването на мултимедия при провеждане на лекции по счетоводни дисциплини

На въпроса „Необходимо ли е според Вас, в часовете за семинарни занятия по счетоводни дисциплини да се използва мултимедия?“ по-голяма част от анкетираните студенти (60%) отговарят, че е необходимо, но само за определени теми. Съществено по-малка част (17%) смятат, че е удачно използването на мултимедия в часовете за семинарни занятия през целия семестър, независимо от темата, а 18% от студентите са категорично против използването ѝ. Само 5% от анкетираните не могат да преценят дали е целесъобразно да се използва. Изводът, към който клонят резултатите, е, че

както за лекциите, така и за семинарните занятия студентите предпочитат частично използване на мултимедия. (вж. Фигура 7)

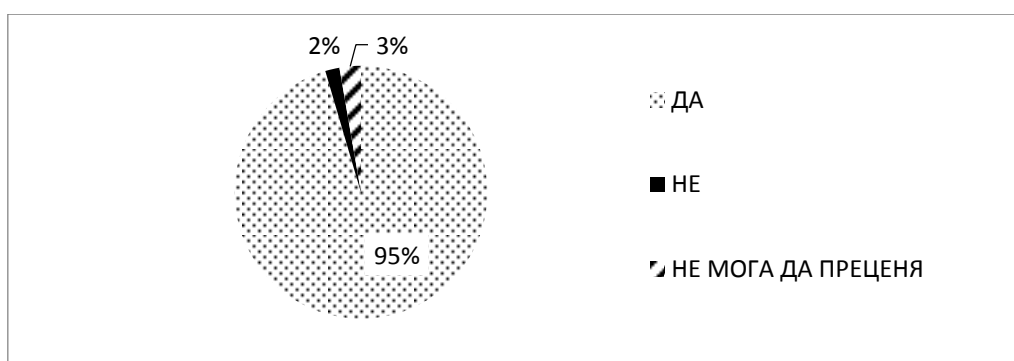

Фигура 7. Мнение на студентите за използването на мултимедия при водене на семинарни занятия по счетоводни дисциплини

На база получените резултати от отговорите на въпросите, свързани с приложимостта на мултимедията при преподаване на счетоводни дисциплини, може да се направи заключението, че за тези дисциплини тя не е изцяло приложима. Това е от значение за постигане и поддържане на добро качество на учебния процес.

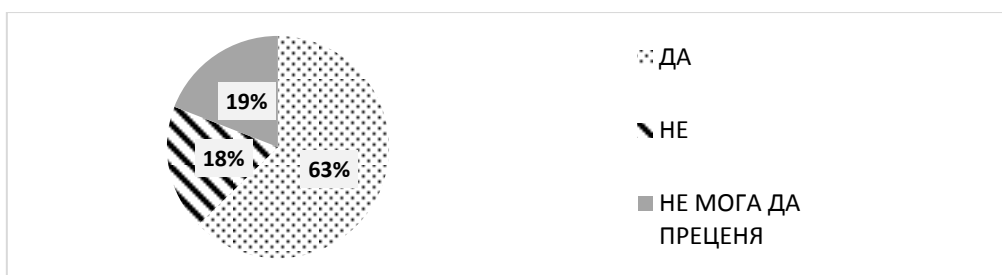
Следващият въпрос, включен в анкетната карта, е насочен към проучване мнението на студентите относно полезността от провеждане на срещи с изявени практикуващи счетоводители за дискутиране на промените в счетоводната нормативна уредба. Целта е да се получи ориентир за полезността от такива срещи, за да се прецени необходимо ли е в бъдеще да се насочват повече усилия в тази насока. Анкетираният студенти отговарят почти еднозначно на въпроса: „Одобрявате ли провеждането на срещи (кръгли маси, публични лекции и т.н.) с изявени специалисти в областта на счетоводството за дискусия относно промените в счетоводното законодателство?“. Положително отговорилите на този въпрос са 95% от анкетираният студенти. Само 2% смятат, че такива срещи не са необходими, а 3% – не могат да преценят. Получените резултати са безспорно

доказателство за заинтересоваността на студентите от специалност „Счетоводство и контрол“ от проблемите, съпътстващи счетоводната практика, и за желанието им да се реализират в тази област. Очевидно е, че такива срещи следва да се организират по-често и да се насочат повече усилия в тази насока. Резултатите са онагледени на Фигура 8.

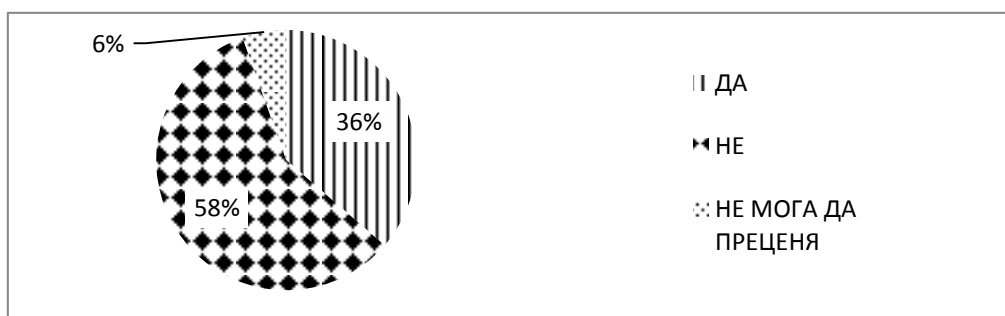
Фигура 8. *Необходимост от провеждане на срещи със специалисти от счетоводната практика за дискусия по актуални проблеми в счетоводното законодателство*

От значение за развитието и успеха на студентите е удовлетвореността им от библиотечния фонд на Академичната библиотека. На въпроса „Удовлетворява ли Ви наличната актуална литература по счетоводство в Академичната библиотека?“ по-голяма част от анкетираните студенти (63%) отговарят положително, 18% не са удовлетворени, а 19% – не могат да преценят (вж. Фигура 9). Резултатите са основание да се направи изводът, че е налице удовлетвореност от наличната счетоводна литература в библиотеката. Значително по-малка част от студентите предпочитат по-голямо разнообразие от литературни източници и повече налични екземпляри от съответните издания. Това е основание да се помисли върху начини за обогатяване на библиотечния фонд.

Фигура 9. *Удовлетвореност на студентите от библиотечния фонд по счетоводство, с който разполага Академичната библиотека*

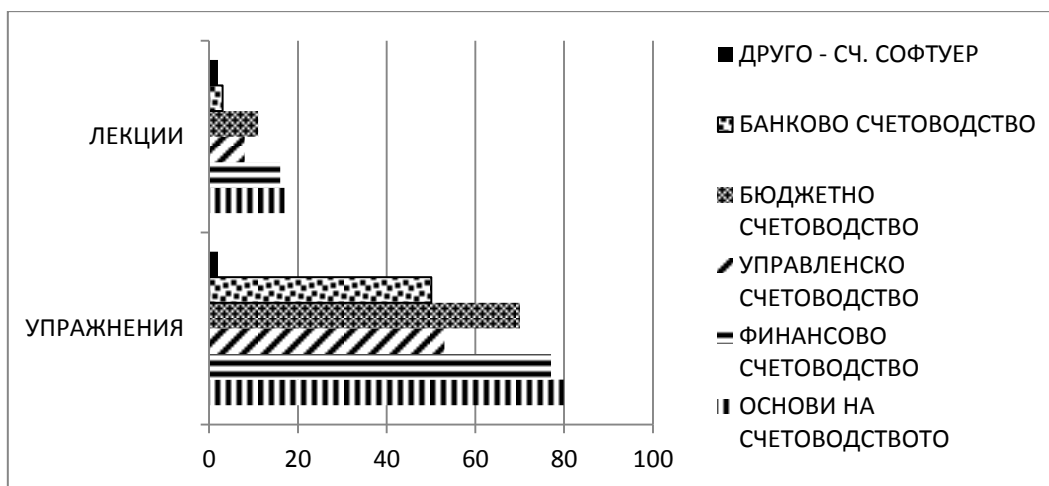
Ключов фактор за усвояване на знанията по счетоводни дисциплини е техният хорариум. За да се добие представа за удовлетвореността и предпочитанията на студентите в това отношение, в анкетната карта е включен и въпрос с такъв характер. Целта е да се проучи достатъчни ли са, според студентите, часовете за лекции и семинарни занятия по счетоводните дисциплини. Болшинството от анкетираните студенти (58%) смятат, че часовете по счетоводните дисциплини не са достатъчни, 36% отговарят положително, а 6% – не могат да преценят. От резултатите може да се направи категоричен извод, че е наложително, хорариумът по счетоводните дисциплини да се увеличи, което е предпоставка за успешното усвояване на преподаваните знания. На Фигура 10 са онагледени коментираните резултати.

Фигура 10. *Удовлетвореност на студентите от хорариума на часовете по счетоводни дисциплини*

С цел получаване на по-детайлна информация по повод хорариума на часовете по счетоводни дисциплини в анкетната карта е включен и допълнителен уточняващ въпрос. Целта е да се добие представа, по кои дисциплини – за лекции или за упражнения – е необходимо да се промени хорариумът. Като възможни отговори са посочени основните счетоводни дисциплини, които са включени в учебния план на специалност „Счетоводство и контрол“, разграничени на лекции и упражнения. Един от отговорите е *друго*, където могат да се посочат специализирани счетоводни дисциплини. Подредени в низходящ ред, резултатите показват, че 80% от студентите, изразили мнение, че е нужно да се увеличи хорариумът по счетоводните дисциплини, са посочили необходимост от увеличаване на *часовете за семинарни занятия* по дисциплината „Основи на счетоводството“. Незначително по-малко (77%) са на мнение, че часовете за семинарни занятия по дисциплината „Финансово счетоводство“ не са достатъчни, 70% – по „Бюджетно счетоводство“, 53% – по „Управленско счетоводство“, 50% – по „Банково счетоводство“. Значително по-малко са студентите, които изпитват необходимост от увеличаване на *часовете за лекции*. По конкретни дисциплини резултатите показват, че в низходящ порядък редът им се запазва такъв, какъвто е при недостига на часове за семинарни занятия, но с много по-ниски показатели. Най-много (17%) от студентите изпитват необходимост от повече часове за лекции по дисциплината „Основи на счетоводството“, 16% – по „Финансово счетоводство“, 13% – по „Управленско счетоводство“, 11% – по „Бюджетно счетоводство“, а 3% – по „Банково счетоводство“. Само 2% от студентите посочват и друга специализирана счетоводна дисциплина, за която смятат, че хорариумът от часове е недостатъчен и тя е „Счетоводен софтуер“. Отговорите на този въпрос надхвърлят 100% от изразилите мнение, че

часовете за лекции и семинарни занятия са недостатъчни, тъй като са посочили повече от един отговор. Може да се направи изводът, че студентите изпитват необходимост от повече часове за семинарни занятия по всички изучавани основни счетоводни дисциплини. Резултатите са онагледени на Фигура 11.

Фигура 11. Основни счетоводни дисциплини, за които студентите изпитват необходимост от повече часове за лекции и семинарни занятия

Представените резултати са достатъчно основание да се направи заключението, че е необходимо и неотложно да се коригира хорариумът на часовете по основните счетоводни дисциплини. Следва да се отговори на нуждите на студентите, което е основа за надеждно усвояване на преподаваните знания, а то от своя страна е трамплин за тяхната успешна реализация в практиката. От отговорите на въпросите прозира желанието на студентите да усвоят максимално добре учебния материал, което показва, че избраната от тях специалност е желана и те имат амбиции да се реализират в счетоводната практика.

Законът за счетоводството⁵ регламентира, предприятията да „осъществяват текущото счетоводно отчитане на основата на документална обосновааност на стопанските операции и факти при спазване изискванията за съставянето на документи по този закон.“⁶ Счетоводните документи са основание за осчетоводяване на всяка стопанска операция, което поражда необходимостта, студентите да са запознати с тяхната форма и предназначение. С цел подпомагане на процеса по усъвършенстване на учебния план за специалност „Счетоводство и контрол“ в анкетната карта са включени и два взаимно свързани и допълващи се въпроси. На основния от двата, а именно „Според Вас необходимо ли е да се въведе в учебния план на специалност „Счетоводство и контрол“ дисциплина, свързана с документите и документооборота?“, 92% от студентите отговарят положително. Само 2% смятат, че такава дисциплина не е необходима, а 6% не могат да преценят. Резултатите категорично показват, че е целесъобразно включването на подобна дисциплина в учебния план на специалността. Възниква въпросът, кога е подходящо да се изучава.

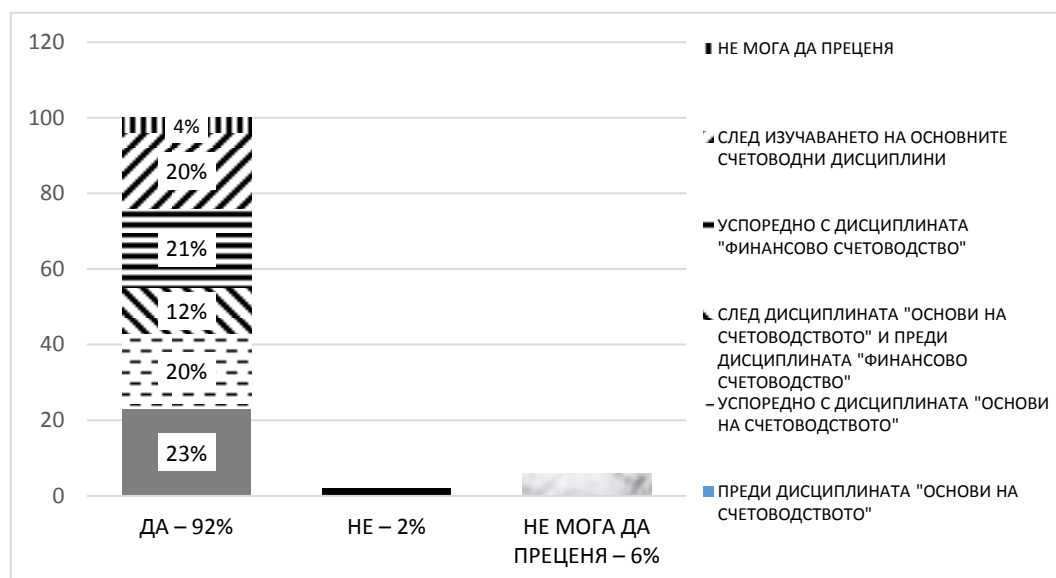
За да добием представа за мнението на студентите в това отношение, в анкетната карта бе включен и уточняващ въпрос. Изразилите мнение, че е необходимо да се изучава дисциплина, свързана с документирането и документооборота, отговарят разнопосочно. Най-много студенти (23% от тези, отговорили положително на предходния въпрос) смятат, че е подходящо да се изучава преди дисциплината „Основи на счетоводството“, а 21% – успоредно с дисциплината „Финансово счетоводство“. Равен е делът на студентите (по 20%), които са посочили, че дисциплина, свързана с

---

⁵ **Филипов**, Велин. Ново счетоводно законодателство. Закон за счетоводството. ИК „Труд и право“, София, 2015.

⁶ **Филипов**, Велин. Ново счетоводно законодателство. Закон за счетоводството. ИК „Труд и право“, София, 2015, чл. 3, ал. 3, с. 12.

документирането и документооборота, е удачно да се изучава успоредно с дисциплината „Основи на счетоводството“ и след изучаването на основните счетоводни дисциплини. Значително по-малко са студентите (12%), които смятат, че подобна дисциплина е удачно да се включи в учебния план на специалност „Счетоводство и контрол“ след дисциплината „Основи на счетоводството“ и преди дисциплината „Финансово счетоводство“. Само 4% не могат да преценят кога е подходящо да се изучава. Резултатите са представени на Фигура 12.

Фигура 12. *Необходимост от включване в учебния план на специалност „Счетоводство и контрол“ на дисциплина, свързана с документирането и документооборота и подходящ момент за изучаването ѝ съобразно мнението на студентите*

Изводи и заключение

Изследвайки мнението на студентите от специалност „Счетоводство и контрол“ при Стопанска академия „Д. А. Ценов“ – Свищов по отношение на учебния процес и учебния план за тази специалност, се достигна до следните конкретни изводи:

✓ Студентите от специалността се интересуват от новостите в счетоводната нормативна уредба, което говори за тяхната заинтересованост и желание да се реализират като счетоводители;

✓ В резултат на проведеното анкетно проучване се потвърди, че преподавателите своевременно осъвременяват лекционните си курсове;

✓ В учебната литература и лекционните курсове е необходимо да се актуализира начинът за представяне на различията в изискванията, заложи в счетоводната нормативна уредба, засягащи един и същ проблем. Желанието на студентите е, в такива случаи да се прилага сравнителният анализ както при разясняване на теоретичната част на проблема, така и при практическата;

✓ Студентите предпочитат учебния материал, в учебниците и лекционните курсове по счетоводни дисциплини, да е с по-голяма практическа насоченост, което е предпоставка да се помисли в тази насока;

✓ Студентите са удовлетворени от настоящия начин за представяне на учебния материал в учебните помагала и пособия по счетоводните дисциплини, т.е. включените решени задачи и казуси в тях им помагат при подготовката и усвояването на знания. Следователно настоящата практика следва да се продължи, дори да се разрасне;

✓ При четенето на лекции по счетоводни дисциплини студентите смятат, че използването на мултимедия е удачно само при преподаването на теоретични теми, но не и за целия учебен материал;

✓ Както при четенето на лекции, така и по време на семинарните занятия по счетоводни дисциплини студентите предпочитат частично използване на мултимедия;

✓ Студентите одобряват провеждането на срещи с изявени специалисти от практиката за разискване на практически счетоводни проблеми.

Следователно такива срещи следва да се организират по-често и да се насочат повече усилия в тази насока;

✓ Голяма част от студентите са удовлетворени от наличната счетоводна литература в библиотеката. Друга, значително по-малка част, предпочитат по-голямо разнообразие от литературни източници и повече налични екземпляри от съответните издания. Това е основание да се помисли върху начини за обогатяване на библиотечния фонд;

✓ Студентите изпитват необходимост от увеличаване на хорариума часове по счетоводните дисциплини. Следва да се предприемат мерки в тази насока, което е предпоставка за успешното усвояване на преподаваните знания. Налице е по-голяма необходимост от увеличаване на часовете за семинарни занятия, отколкото за лекции, по всички изучавани основни счетоводни дисциплини. Подредени в низходящ ред, дисциплините са „Основи на счетоводството“, „Финансово счетоводство“, „Бюджетно счетоводство“, „Управленско счетоводство“, „Банково счетоводство“;

✓ Резултатите от изследването показват, че е полезно, в учебния план на специалността да се включи дисциплина, свързана с документирането и документооборота. Най-много студенти са изразили мнение, че предпочитат, тя да се изучава преди дисциплината „Основи на счетоводството“.

В заключение може да се направи изводът, че обучението е сложен и динамичен процес, за успешното и ефективно управление на който е нужно да се набира многостранна и разнообразна информация. Благодарение на нея се добива представа за пропуските и недостатъците в учебния процес, които следва да се отстранят. Надяваме се, че с резултатите от проведеното анкетно проучване сме успели в известна степен да доловим част от проблемите, съпътстващи учебния процес и учебния план на специалност „Счетоводство и контрол“.

Използвана литература

1. **Георгиев, Никола.** Методика на емпиричните изследвания – социология. Свищов, 2014.
2. **Гурова, Е., Зографова, Л., Йотовска, К. и др.** Проучване на системи за управление на знанието в образованието. Системи за управление на обучението, 2013. // http://dse.fmi.uni-sofia.bg/INO-UNI/docs/deliverable_2_LMS_final.pdf
3. **Петрова, Моника.** Представяне на резултатите от анкетно проучване сред ползвателите по проект за мобилност: „Трансграничен мост за професионален и културен обмен“ след участието им в обучението по „Теория на диагностиката“. // http://tk.uni-sz.bg/files/S6A_al.pdf
4. **Филипов, Велин.** Ново счетоводно законодателство. Закон за счетоводството. ИК „Труд и право“, София, 2015.